

Особливості управління проектом «Міжнародна академічна мобільність» Програми Еразмус+ в умовах війни

(Представлено д.е.н., проф. Тарасюк Г.М.)

Академічна мобільність є одним із найкращих і найефективніших інструментів підвищення якості освіти та конкурентоспроможності серед ЗВО. Впродовж останніх 18 років, після приєднання до Болонського процесу в 2005 році і визнання мобільності як однієї з цілей на шляху до створення європейського простору вищої освіти, Україна виконує завдання з реформування академічної мобільності. У статті розкрито сутність та види академічної мобільності українських студентів, також розглянуто зміст та основні положення нормативно-правових документів, які регламентують здійснення академічної мобільності як однієї зі складових частин інтернаціоналізації вищої освіти. Завдяки Програмі Європейського Союзу Еразмус+, проекту «Міжнародна кредитна мобільність» перед українськими здобувачами вищої освіти відкриті широкі можливості для здійснення ними академічних обмінів, що є важливим кроком у процесі імплементації Закону України «Про вищу освіту» та створення дієвого інструментарію для інтернаціоналізації українських ЗВО. Здійснено короткий огляд загальних принципів реалізації проекту «Міжнародна академічна мобільність» на базі Державного університету «Житомирська політехніка», проаналізовано сучасний стан міжнародної академічної мобільності в Україні в умовах війни.

Ключові слова: інтернаціоналізація; академічна мобільність; міжнародна академічна мобільність; Програма Еразмус+; міжнародна кредитна мобільність.

Актуальність теми. Останні півстоліття у сфері вищої освіти свідчать про академічну революцію, яка характеризується реорганізацією систем вищої освіти з метою підвищення якості, доступності та конкурентоспроможності ЗВО. Інструментом успішної співпраці між закордонними та українськими ЗВО вважається академічна мобільність, а саме міжнародна академічна мобільність, яка стала можливою завдяки Програмі Еразмус+. Саме тому запровадження стратегій розвитку міжнародної мобільності нині є одним із пріоритетних завдань національної політики України. В умовах війни студенти українських ЗВО потерпають від жорстокості країни-агресора, будучи обмеженими в отриманні професійної підготовки належної якості. Однак, завдячуючи можливостям здійснення міжнародних академічних обмінів у межах Програми Еразмус+, студенти мають змогу навчатися та проходити стажування на базі ЗВО безкоштовно, отримуючи стипендію та здобуваючи професійні навички, вміння та компетентності, необхідні для відбудови вільної та незалежної України у післявоєнний час. Неабияка відповідальність покладається на відповідні підрозділи ЗВО, які закладають початки міжнародної співпраці, розвивають її та здійснюють управління міжнародними проектами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спирається автор. Праці багатьох сучасних українських науковців, а саме Н.Мирончук [1], Н.Гуляевої, М.Карпенко, О.Болотської та інших, присвячені поняттю «академічна мобільність» та її проблемам у сучасному освітньому просторі України. Також особливості реалізації академічної мобільності було розглянуто в роботах Д.Свириденка та В.Триндюка. Праці М.Згуровського, В.Кременя, В.Полянського, В.Журавського, Ю.Гришук [2] та Н.Мирончук, Ю.Заячук [3] було присвячено питанням адаптації вищої освіти України до європейських стандартів та розвитку програм, які передбачають реалізацію академічної мобільності серед студентів. Окрему увагу у дослідженнях С.Шитікової було присвячено ролі програм міжнародної співпраці ЄС в інтернаціоналізації вищої освіти України [4]. Види академічної мобільності, вплив мобільності на академічну кар'єру, визнання навчальних досягнень, фінансування навчання за кордоном, регіональні та глобальні тенденції впливу на розвиток програм академічної мобільності у своїх працях розглянули провідні світові науковці, серед яких Ф.Альтбах (Philip Altbach) [5], Дж.Найт (Jane Knight) [6], У.Тайхлер (Ulrich Teichler) [7–9], Б.М. Кем (Barbara M. Kehm) [10], Т.Кім (Terri Kim) [11].

Метою статті є дослідження понять «академічна мобільність» та «міжнародна академічна мобільність», які в сучасній освітній динаміці на теренах України набули особливої актуальності та необхідності, а також аналіз сучасного стану реалізації та управління проектами міжнародної академічної мобільності в умовах війни.

Викладення основного матеріалу. Поняттю «академічна мобільність» присвячено низку робіт українських та зарубіжних науковців, які розглядають академічну мобільність як стратегію інтернаціоналізації та інструмент розвитку сфери вищої освіти.

У Законі України «Про вищу освіту» академічна мобільність визначається як можливість упродовж періоду навчання провчитись один або більше семестрів в іншому вищому навчальному закладі, де готують фахівців з цієї ж спеціальності із зарахуванням дисциплін (кредитів) та періодів навчання; ефективніше розвивати особистий інтелектуальний потенціал, а також розглядається як важлива складова процесу інтеграції вищих навчальних закладів у міжнародний освітній простір; період навчання студента в країні, громадянином якої він не є, вважається важливою якісною особливістю європейського простору, що передбачає обмін людьми між вищими навчальними закладами та між державами [12, с. 56].

Студентська академічна мобільність розглядається як процес здобуття студентом знань і навичок у закладах вищої освіти країни, в якій він не має статусу громадянина. Цей процес передбачає безпосередній перетин кордону фізичною особою з урахуванням попередньо здобутої освіти та з присвоєнням кваліфікацій чи наукового ступеня по закінченню терміну навчання [13, с. 20–21].

Водночас зміст академічної мобільності студентів можна проаналізувати з позиції чотирьох наукових підходів:

- функціонального (академічна мобільність передбачає різні можливості для вільного переміщення студентів з метою накопичення академічного і загальнокультурного потенціалу національних систем вищої освіти);

- особистісного (академічна мобільність є інструментом розвитку особистісних якостей студента);

- культурологічного (академічна мобільність забезпечує культурний та інтелектуальний обмін);

- віртуального (надає можливість отримання певних освітніх послуг із застосуванням сучасних інформаційних і комунікаційних технологій) [14, с. 163–165].

Участь у програмах академічної мобільності сприяє здобувачам вищої освіти у формуванні міждисциплінарних компетенцій – оволодіння новими знаннями та вміннями з різних наукових галузей; отриманню конкретних специфічних знань, а саме ґрунтовному вивченню професійної ділової іноземної мови; знайомству з науковими й освітніми традиціями та культурою іншого регіону або країни. Академічна мобільність допомагає задовольнити особистісні потреби особистості: бажання здійснити зміни у власному житті; прагнення познайомитися з більш цікавими перспективами (пошук широких можливостей працевлаштування й подальшої кар'єри; перспективи професійного й статусного росту; більш висока заробітна плата) [15].

Програми академічної мобільності відзначаються різноманітністю. За просторовою ознакою академічна мобільність буває регіональною, міжрегіональною та міжнародною, однак саме міжнародна академічна мобільність приваблює більшість ЗВО України, завдяки перспективам, які вона відкриває перед здобувачами вищої освіти відповідних вишів. Адже завдяки успішній реалізації програм міжнародної академічної мобільності заклади вищої освіти будують міжнародні зв'язки та запроваджують нові програми, які у свою чергу формують їхній статус та імідж.

В офіційних документах з питань політики Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) поняття «міжнародної мобільності» трактується як «період навчання закордоном або мобільність, яка здійснюється молоддю або дорослими особами з метою здійснення формального або неформального навчання, особистісного або професійного розвитку» [16, с. 8], яка сприяє розвитку національної ідентичності та громадянської позиції.

Наразі міжнародна мобільність можлива завдяки програмі Erasmus – European Community Action Scheme for the Mobility of University Students – найбільшій і найуспішнішій освітній програмі ЄС, яка сприяє інтернаціоналізації вищої освіти [17] і надає широкі можливості для здобувачів вищої освіти проходити навчання, стажування в закордонному ЗВО. Програма Європейського Союзу, з бюджетом понад 28 мільярдів євро станом на 2021–2027 роки, працює задля освітнього, професійного та особистого розвитку громадян ЄС та поза його межами, у сферах освіти, професійної підготовки, молоді і спорту, водночас підтримуючи навчальну мобільність, проекти і партнерства співпраці організацій, розвиток політики та співробітництва, і вважається найпопулярнішою схемою студентської мобільності та флагманом усіх освітніх програм на рівні ЄС та поза його межами. За стратегією на 2021–2027 роки відкриваються додаткові напрями для співпраці: волонтерство та активне залучення до формування громадянської позиції, інтернаціоналізація, інклюзія, віртуальний обмін як інструмент новітнього часу, спільні магістерські програми та інше [18].

«Міжнародна кредитна мобільність» (International Credit Mobility) як один із пріоритетних напрямів реалізації програми створює можливості здебільшого для представників української вищої освіти, і полягає в університетській співпраці задля взаємного обміну студентами, викладачами й адміністративним персоналом, які водночас сприяють обміну знаннями, методами навчання та дослідження, а також досвідом роботи в європейському та міжнародному середовищі, набуттю та розвитку комунікативних та мовних компетентностей, розвитку критичного мислення, навичок з пошуку та аналізу варіантів вирішення викликів, вдосконалення компетентностей дослідження, розвитку

цифрових та зелених компетентностей, а також особистісному розвитку [19–20]. Співпраця між ЗВО ґрунтується на основі укладених двосторонніх міжінституційних угод, в яких окреслено правила участі в міжнародній академічній мобільності, визначено кількість вакантних квот та зазначено галузі знань, у межах яких і здійснюється реалізація мобільності, за умови дотримання фундаментального принципу реалізації Програми, а саме Perezarakhuvannya kreditiv, що свідчать про результат участі в Програмі [21].

Міжнародна академічна мобільність займає провідне місце в системі вищої освіти України і вважається одним із ключових стратегій інтернаціоналізації. Питання академічної мобільності на національному рівні регулює низка документів [22, с. 50], серед яких Закон України «Про вищу освіту», Положення Кабінету Міністрів України № 1411 від 28.12.2011 року, № 227 від 05.04.2017 року. «Про навчання студентів та стажування аспірантів, наукових і науково-педагогічних працівників у провідних вищих навчальних закладах та наукових установах за кордоном», Постанова Кабінету Міністрів України № 924 від 31.08.2011 року (регулює діяльність Національного інформаційного центру академічної мобільності (ENIC-Україна), який здійснює процедуру визнання іноземних дипломів та кваліфікацій, перевіряє справжність документів про освіту, проводить конференції та семінари з питань академічної мобільності та здійснює заходи щодо її просування) [23], Наказ № 635 від 29.05.2013 року. Міністерства освіти і науки України «Щодо затвердження Примірною положення про академічну мобільність студентів вищих навчальних закладів України» (розкриває сутність «академічної мобільності», визначає її цілі та завдання, права та обов'язки усіх учасників процесу мобільності, порядок визнання результатів навчання, основні підходи до оформлення документів) [24], «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність», затверджене постановою Кабінету Міністрів України № 579 від 12.08.2015 року (уточнює види та визначає форми академічної мобільності для учасників освітнього процесу, закріплює порядок Perezarakhuvannya otrimanih kreditiv na osnovi Evropeyskoy kreditno-transfernoy systemi (SKTC), гарантує збереження місця навчання та стипендії для студентів, пояснює фінансові умови, можливу тривалість навчання або стажування студентів) [25].

Повномасштабне російське вторгнення на територію України стало приводом для внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо регулювання питань академічної мобільності від 13 травня 2022 року. У постанові Кабінету Міністрів України № 599 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо врегулювання питань академічної мобільності» окреслено процедуру реалізації права на академічну мобільність та основні підходи до її імплементації в умовах воєнного стану задля того, аби українські здобувачі професійної (професійно-технічної), фахової передової, вищої освіти могли навчатися, проводити наукові дослідження у найкращих світових лабораторіях та дослідницьких центрах, підвищити рівень власне практичної підготовки та професійної майстерності [26].

У свою чергу Європейська Комісія не лишилася осторонь, надавши всесторонню підтримку ЗВО України в їх успішній імплементації Програми Еразмус+ та реалізації міжнародної академічної мобільності серед здобувачів вищої освіти України, починаючи з березня 2022 року, запровадивши гнучкі процедури та виняткові заходи щодо отримання грантів на навчальну і академічну (кредитну) мобільність з метою підтримки українських студентів.

Державний університет «Житомирська політехніка» (надалі *Університет*) є прикладом та взірцем того, як здійснюється управління проектом «Міжнародна академічна мобільність» Програми Еразмус+ і в цілому, і в умовах війни. Відповідно до підсумків, що підбиті Національним Еразмус+ офісом України, Житомирська політехніка за період реалізації попереднього кола програми Еразмус+ (2014–2020), посіла 15 місце серед більш як 200 ЗВО України та увійшла до списку найкращих 25 закладів вищої освіти України за кількістю реалізованих проектів Еразмус+ / Міжнародна кредитна мобільність. У межах чергового нового раунду Програми Еразмус+ (2021–2027) Університет здійснює реалізацію 36 таких проектів, імплементацію яких не було призупинено, а навпаки активно продовжено, зважаючи та враховуючи ситуацію в країні. На базі Університету створено відповідальний підрозділ, діяльність якого спрямовано на розвиток академічних відносин із закордонними вищими навчальними закладами, науково-дослідними установами, міжнародними організаціями та асоціаціями. У відповідь на вимоги Міністерства освіти і науки України відділ міжнародних зв'язків розробив та затвердив внутрішнє положення про реалізацію програм академічної мобільності, умови якого оновлюються відповідно до загальних положень Програми Еразмус+, які зазначено в офіційному документі – Керівництві до програми (Programme Guide), і на основі якого представники підрозділу здійснюють координацію проектів міжнародної академічної мобільності [27]. Відповідно до загальних умов імплементації проекту «Міжнародна кредитна мобільність», які підтримує Ключовий напрям Еразмус+ KA1 – Індивідуальна мобільність, студенти усіх освітніх рівнів (бакалавра, магістра чи PhD) можуть брати участь у проекті, починаючи з другого курсу ОР Бакалавр і навчатися або проходити стажування на базі закордонного ЗВО терміном від 2 до 12 місяців за повний цикл навчання [28]. Першочерговим етапом співпраці між ЗВО є підписання міжінституційної угоди, яка визначає правила участі у проекті академічної мобільності, мету мобільності, кількість квот, які скеровуються для участі в мобільності, категорії учасників мобільності, перелік спеціальностей, за якими укладається угода про мобільність, послуги, які має надати ЗВО, що відсилає учасників академічної мобільності та ін.

Відділ міжнародних зв'язків у свою чергу зобов'язаний забезпечити проведення відкритого та прозорого за доступом конкурсу для потенційних кандидатів для участі, формуючи умови конкурсного відбору та оприлюднюючи їх на сторінках відділу в соцмережах та на офіційному порталі новин Університету. Умови конкурсного відбору різняться, враховуючи галузі знань, в межах яких передбачена реалізація Проекту.

Рис. 1. Зразок ілюстративного оформлення оголошення про конкурсний відбір на участь у проєкті «Міжнародна академічна мобільність» для студентів факультету бізнесу та сфери обслуговування

Еразмус + КА171: Кіпрський інститут маркетингу запрошує студентів ФБСО на навчальний семестр.
 Конкурс ВІДКРИТО!
 Студенти Житомирської політехніки, ОР «Бакалавр» та «Магістр», спеціальностей:

- 071 «Облік і оподаткування»;
- 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»;
- 073 «Менеджмент»
- 075 «Маркетинг»

запрошуються до участі у конкурсі, за результатами якого двоє студентів отримають змогу навчатися протягом весняного семестру на сонячному Кіпрі, на базі Кіпрського інституту маркетингу, в рамках реалізації проєкту міжнародної академічної мобільності за програмою Еразмус+.

Подання аплікаційних документів:

1. Резюме (англійською мовою);
2. Мотиваційний лист (англійською мовою)

(надсилається за електронною адресою org_plas@ztu.edu.ua до 30.01.2023 року).

Співбесіда проходить 31.01.2023 року о 13.00 за посиланням:

Join Zoom Meeting
<https://us04web.zoom.us/j/71731134917?pwd=10qzozgmq8syZfqj50nMPDEkqz3TIE.1>
 Meeting ID: 717 3113 4917
 Passcode: wRG8eQ

Нагадуємо, що витрати на проїзд - 275 € та щомісячна стипендія у розмірі 850 € ПОКРИВАЮТЬСЯ ЗА РАХУНОК КОШТІВ ПРОЄКТУ.

Для участі у конкурсі прохання мати при собі цілковиту готовність та відкритість до діалогу.
 За більш детальною інформацією звертатися до відділу міжнародних зв'язків (219 каб.) – Анна Полянська; моб. (099) 66-49-500.

** У зв'язку з введенням воєнного стану в Україні, врахуйте, будь ласка, обмеження щодо виїзду закордон військовозобов'язаних осіб.

Рис. 2. Зразок оформлення умов конкурсного відбору на участь у проєкті «Міжнародна академічна мобільність» для студентів факультету бізнесу та сфери обслуговування

Участь у конкурсному відборі передбачає підготовку базового пакета документів, серед яких: заявка на участь (Application Form); резюме (CV); лист-мотивація (Motivation letter); сертифікат про підтвердження знання іноземної мови (англійської) [29]. Підтвердженням результатів конкурсного відбору слугує наявність листа-номінації про результати конкурсного відбору та листа-запрошення, яке надходить від закордонного ЗВО, а саме приймаючої сторони, в якому вказані терміни та умови реалізації Проєкту. Особливість управління Проєктом полягає в тому, що до початку періоду мобільності ЗВО-партнери та студенти мають узгодити заходи, які будуть здійснені ними під час їхнього перебування за кордоном, та описати їх у відповідних угодах, а саме в Угоді про навчання (Learning Agreement for Studies) або ж в Угоді про стажування (Learning Agreement for Traineeships). Така угода підписується трьома сторонами (академічним координатором ЗВО, що відправляє здобувача вищої

освіти за кордон, академічним координатором приймаючого закордонного ЗВО та здобувачем вищої освіти) і може бути використана приймаючою установою як основа для визнання періоду мобільності [30].

Війна значною мірою позначилася на питаннях організації та управління академічної мобільності. І якщо на початку вторгнення значна кількість студентів відмовилася брати участь у Проєкті, ситуація до середини весняного семестру 2022 року стабілізувалася завдяки активній та клопіткій роботі відповідальних за реалізацію Проєкту представників відділу міжнародних зв'язків, Університету в цілому та представництву асоціації студентів Еразмус+ в Україні ESN Kyiv (<http://esnkyiv.org/>) та Європейської асоціації студентів Еразмус+ (<https://www.esaa-eu.org/news/latest-news/detail/esaa-project-spreading-erasmus-in-lockdown>), які здійснювали всесторонню координацію підготовки здобувачів вищої освіти до участі у Проєкті, а саме надали і продовжують досі надавати підтримку у пошуку шляхів та способів найбезпечнішого трансферу в умовах війни (пошук безпечних евакуаційних коридорів, організованих для переміщених громадян (refugees, relocated), пошук сформованих груп з громадян інших країн для їх перевезення тощо), а також пошуку житла в країні-дестинації, цілодобово перебуваючи на зв'язку з учасниками міжнародної академічної мобільності.

У зв'язку з введенням воєнного стану в Україні підхід до організації роботи в межах Проєкту та його управління також змінився: конкурсні відбори проходять лише в режимі онлайн, що частково ускладнює процес прийняття рішення, психологічний фактор готовності здобувачів вищої освіти до поїздки та хвилювання за рідних та близьких, які лишаються вдома також неабияк відчувається, а також менша кількість аплікантів у зв'язку з обмеженістю виїзду за кордон військовозобов'язаних осіб [31].

Незважаючи на певні труднощі, які частково або повною мірою унеможливили успішну реалізацію мобільностей, відділу міжнародних зв'язків спільно з представниками відповідних факультетів та кафедр вдалося у 2022–2023 навчальному році відправити за кордон 20 здобувачів вищої освіти усіх освітніх рівнів, завдяки значному розширенню переліку форм мобільності, відкритих для українських учасників. Наразі Університет розглядає можливість залучення здобувачів вищої освіти до змішаної форми навчання в межах Програми Еразмус+, а також участі у віртуальній мобільності, яка сприятиме спільній діяльності з іншими суб'єктами науково-освітнього процесу у віртуальному освітньому середовищі, розширенню освітнього процесу за рахунок використання інформаційних та комунікаційних технологій і яка повною мірою здатна реалізувати один з основних принципів організації академічної мобільності студентів – навчання протягом життя [32, с. 163–165].

У ці непрості часи для України закордонні ЗВО-партнери також не лишилися байдужими та повною мірою підтримали здобувачів вищої освіти завдяки додатковому фінансуванню, що дозволило їм продовжити навчання на базі закордонних ЗВО протягом додаткового семестру. Завдяки такому підходу дві студентки Університету продовжили навчання протягом ще одного семестру на базі турецького ЗВО, Університету м. Думлуїнар; ще двоє студенток завдяки додатковому фінансуванню з боку Університету м. Загреб, що у Хорватії, продовжать навчання на базі ЗВО протягом весняного семестру 2023 року. Небайдужими і лишилися представники Університету м. Кордова, що на півдні Іспанії, забезпечивши студентку Університету можливість продовжити навчання протягом ще одного семестру.

Деякі партнери здійснили перерозподіл квот на користь Університету, який став можливим завдяки рішенням ЄС передати Україні місця, які раніше були передбачені для російських та білоруських ЗВО. Завдяки такому перерозподілу троє студенток Університету протягом осіннього семестру проходили двомісячне стажування на базі технічного Університету м. Ліберець, що в Чехії.

Програма Еразмус+, незважаючи на зумовлені труднощі в її реалізації, зумовлені війною, сприяє здатності здобувачів вищої освіти швидко адаптуватися до постійно мінливих умов. Саме тому академічна мобільність покликана реалізувати це завдання, адже майбутнє за тими студентами, «хто здатний до критичного судження, хто може зорієнтуватися в нових умовах, хто швидко визначає нові зв'язки в стрімко мінливій дійсності» [33, с. 402].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, для ефективної реалізації міжнародної академічної мобільності в Україні необхідними є удосконалення нормативно-правової бази та розвиток міжнародної співпраці у сфері вищої освіти як на державному, так і на рівні ЗВО. Успішність реалізації Програми Еразмус+ проєкту «Міжнародна кредитна мобільність» на базі Державного університету «Житомирська політехніка» демонструє рішучість та готовність ЗВО навіть в умовах війни дотримуватися визначених стратегій інтернаціоналізації [34], здійснювати ефективну управлінську діяльність в межах ініціювання та реалізації міжнародної академічної мобільності, а також робити впевнені кроки на шляху створення цілісної концепції ще більшого розвитку академічної мобільності на найближчі роки з конкретними часовими кількісними та якісними показниками [33, с. 214; 35, с. 100].

Подальші дослідження будуть спрямовані на визначення тенденцій розвитку міжнародної студентської мобільності, пошуку шляхів розширення міжнародних зв'язків, а саме пошуку партнерів, визначення чинників, які негативно впливають на розвиток міжнародної академічної мобільності та їх усунення, а також переваг, які отримує студент від навчання за кордоном та їх примноження.

Список використаної літератури:

1. Мирончук Н.М. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий освітній простір / Н.М. Мирончук // Модернізація вищої освіти в Україні та за кордоном : зб. наук. праць. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. – С. 20–24.
2. Гришук Ю.В. Міжнародна академічна мобільність в Україні: проблеми та перспективи / Ю.В. Гришук // Освітологічний дискурс. – 2014. – № 2 (6). – С. 33–40.
3. Заячук Ю.Д. Сучасна світова реальність вищої освіти: можливості та ризики / Ю.Д. Заячук // Динаміка освітніх процесів та підготовка майбутніх фахівців у системі вищої освіти: відповідь на сучасні суспільні запити : колективна монографія ; за ред. Д.Д. Герцюк, Ю.Д. Заячук. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020 – С. 11–29.
4. Шумікова С. Реалізація програм міжнародної співпраці Європейського Союзу як механізм інтернаціоналізації вищої освіти України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.пед.н. / С.Шумікова. – Київ, 2019.
5. Altbach P. The internationalization of higher education: motivation and realities / P.Altbach, J.Knight // The NEA 2006 Almanac of Higher Education, 2006. – P. 1–10.
6. Knight J. Internationalization remodeled: definition, approaches, and rationales / J.Knight // Journal of Studies in International Education. – 2004. – Vol. 8, № 1. – P. 5–31. DOI: 10.1177/1028315303260832.
7. Teichler U. Mutual Recognition and Credit Transfer in Europe: Experiences and Problems / U.Teichler // Journal of Studies in International Education. – 2003. – Vol. 7, № 4. – P. 312–341. DOI: 10.1177/1028315303257118.
8. Teichler U. The changing debate on internationalization of higher education / U.Teichler // Higher Education. – 2004. – Vol. 48. – P. 5–26.
9. Academic mobility in a changing world: regional and global trends / in eds. P.Blumenthal, C.Goodwin, A.Smith, U.Teichler. – London, UK : Jessica Kingsley Publishers, 1996.
10. Kehm B. Research on internationalization in higher education / B.Kehm, U.Teichler // Journal of Studies in International Education. – 2007. – Vol. 11, № 3/4. – P. 260–273. DOI: 10.1177/1028315307303534.
11. «Academic Mobility, Transnational Identity Capital, and Stratification under Conditions of Academic Capitalism» / T.Kim, T.Reitz and other // The New Political Economy of Higher Education: Market logic, performance-based stratification and neo-feudal hierarchies : Higher Education Special Issue. DOI: 10.1007/s10734-017-0118-0.
12. Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 № 2984-III / ВР України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>.
13. Скиба Т.Ю. Аналіз стану і тенденції розвитку вищої освіти в Україні / Т.Ю. Скиба // Наукові праці. Державне управління. – 2013. – Вип. 202, Т. 214. – С. 136–140.
14. Свириденко Д. Аналіз ролі віртуальної академічної мобільності в обґрунтуванні засад розвитку сучасної вищої освіти / Д.Свириденко // Українознавчий альманах. – 2014. – Вип. 17. – С. 163–165.
15. Триндюк В. Формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу : автореф. дис. ... к.пед.н. : 13.00.04 / В.Триндюк. – Луцьк : Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, 2017. – 273 с.
16. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on transnational mobility within the Community for education and training purposes: European Quality Charter for Mobility / European Parliament and Council // Official Journal of the European Union. – 2006. – May 23. – L 394 (5) [Electronic resource]. – Access mode : <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF>.
17. Altbach P. The Road to Academic Excellence / P.Altbach, J.Salmi // The Making of World-Class Research Universities, 2011. – [Electronic resource]. – Access mode: file:///C:/Users/38099/Downloads/Altbach_P_and_J_Salmi_The_Road_to_Academ.pdf
18. Teicher U. Changes of ERASMUS under the Umbrella of SOCRATES / U.Teicher // Journal of Studies in International Education. – 2001. – № 5. – P. 201–227.
19. Еразмус+: Керівництво до програми (Programme Guide), 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide>.
20. Атаманчук І. Міжнародна кредитна мобільність для українських університетів у Програмі ЄС ЕРАЗМУС+ / І.Атаманчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/1>.
21. Teichler U. Research on Higher Education in Europe / U.Teichler // European Journal of Education. – 2005. – Vol. 40, No. 4. – P. 447–469. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1465-3435.2005.00239>.
22. Карапетян А.О. Підвищення академічної мобільності як стратегічне завдання державної політики в сфері освіти / А.О. Карапетян // Аспекти публічного управління. – 2015. – № 1–2. – С. 48–55 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/arplur_2015_1-2_8.
23. Питання національного інформаційного центру академічної мобільності : Постанова Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 924 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua>.
24. Щодо затвердження Примірного положення про академічну мобільність студентів вищих навчальних закладів України : Наказ Міністерства освіти та науки України від 29 травня 2013 р. № 635 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/36037/.
25. Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність : Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248409199>.
26. Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо врегулювання питань академічної мобільності : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 травня 2022 р. № 599 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/599-2022-%D0%BF#Text>.

27. Обов'язкові документи для підписання у процесі впровадження проєктів з міжнародної мобільності Еразмус+ / Національний Еразмус+ Офіс в Україні, 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cutt.ly/988zFa3>.
28. Проєкти академічної мобільності у сфері вищої освіти / Національний Еразмус+ Офіс [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://erasmusplus.org.ua/opportunities/mozhlyvosti-dlya-organizacij>.
29. Поточний конкурс програм Еразмус+ КА1 / Відділ міжнародних зв'язків Державного університету «Житомирська політехніка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ztu.edu.ua/page/399.html>.
30. Обов'язкові документи для підписання у процесі впровадження проєктів з міжнародної мобільності Еразмус+ / Національний Еразмус+ Офіс в Україні, 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://cutt.ly/Z88zESy>.
31. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 4 листопада 2022 р. № 2732-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12/conv#Text>.
32. Свириденко Д. Академічна мобільність: відповідь на виклики глобалізації : монографія / Д.Б. Свириденко. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2014. – 279 с.
33. *Alvin Toffler Future shock* – New York: A Bantam Book / *Alvin Toffler*. – New York : published by arrangement with Random House, 1970. – 541 p.
34. Концепція розвитку міжнародного співробітництва на 2022–2025 рр. / Відділ міжнародних зв'язків Державного університету «Житомирська політехніка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://drive.google.com/file/d/1f6uU66PLD_5krdSi0kdrdnV-XrdS0V9q/view.
35. Івлева Л.М. Законодавча база і нормативно-правове забезпечення вищої освіти України: загальний аналіз / Л.М. Івлева // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – Вип. 4. – С. 208–214.

References:

1. Myronchuk, N.M. (2014), «Akademichna mobil'nist' jak faktor integracii' Ukrainy u svitovij osvitnij prostir», *Modernizacija vyshhoi' osvity v Ukraini ta za kordonom*, zb. nauk. prac', Vyd-vo ZhDU im. I.Franka, Zhytomyr, pp. 20–24.
2. Gryshhuk, Ju.V. (2014), «Mizhnarodna akademichna mobil'nist' v Ukraini: problemy ta perspektyvy», *Osvitologichnyj dyskurs*, No. 2 (6), pp. 33–40.
3. Zajachuk, Ju.D. (2020), «Suchasna svitova real'nist' vyshhoi' osvity: mozhlyvosti ta ryzyky», *Dynamika osvitnih procesiv ta pidgotovka majbutnih fahivciv u systemi vyshhoi' osvity: vidpovid' na suchasni suspil'ni zapyty*, in Gercjuk, D.D. and Zajachuk, Ju.D. (ed.), kolektivna monografija, LNU imeni Ivana Franka, L'viv, pp. 11–29.
4. Shytikova, S. (2019), *Realizacija program mizhnarodnoi' spivpraci Jevropejs'kogo Sojuzu jak mehanizm internacionalizacii' vyshhoi' osvity Ukrainy*, Abstract of the Ph.D. dissertation, Kyi'v.
5. Altbach, P. and Knight, J. (2006), «The internationalization of higher education: motivation and realities», *The NEA 2006 Almanac of Higher Education*, pp. 1–10.
6. Knight, J. (2004), «Internationalization remodeled: definition, approaches, and rationales», *Journal of Studies in International Education*, Vol. 8, No. 1, pp. 5–31, doi: 10.1177/1028315303260832.
7. Teichler, U. (2003), «Mutual Recognition and Credit Transfer in Europe: Experiences and Problems», *Journal of Studies in International Education*, Vol. 7, No. 4, pp. 312–341, doi: 10.1177/1028315303257118.
8. Teichler, U. (2004), «The changing debate on internationalization of higher education», *Higher Education*, Vol. 48, pp. 5–26.
9. Blumenthal, P., Goodwin, C., Smith, A. and Teichler, U. (ed.) (1996), *Academic mobility in a changing world: regional and global trends*, Jessica Kingsley Publishers, UK, London.
10. Kehm, B. and Teichler, U. (2007), «Research on internationalization in higher education», *Journal of Studies in International Education*, Vol. 11, No. 3/4, pp. 260–273, doi: 10.1177/1028315307303534.
11. Kim, T., Reitz, T. Et al. «Academic Mobility, Transnational Identity Capital, and Stratification under Conditions of Academic Capitalism», *The New Political Economy of Higher Education: Market logic, performance-based stratification and neo-feudal hierarchies*, Higher Education Special Issue, doi: 10.1007/s10734-017-0118-0.
12. VRU (2002), *Pro vyshhu osvitu*, Zakon Ukrainy vid 17.01.2002 No. 2984-III, [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>
13. Skyba, T.Ju. (2013), «Analiz stanu i tendencii' rozvytku vyshhoi' osvity v Ukraini», *Naukovi praci. Derzhavne upravlinnja*, Issue 202, Vol. 214, pp. 136–140.
14. Svyrydenko, D. (2014), «Analiz roli virtual'noi' akademichnoi' mobil'nosti v obgruntuvanni zasad rozvytku suchasnoi' vyshhoi' osvity», *Ukrai'noznavchij al'manah*, Issue 17, pp. 163–165.
15. Tryndjuk, V. (2017), *Formuvannja gotovnosti do akademichnoi' mobil'nosti u studentiv vyshhogo tehnicnogo navchal'nogo zakladu*, Abstract of the Ph.D. dissertation, 13.00.04, Shidnojevropejs'kyj nacional'nyj univertsytet im. Lesi Ukrainky, Luc'k, 273 p.
16. European Parliament and Council (2006), «Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on transnational mobility within the Community for education and training purposes: European Quality Charter for Mobility», *Official Journal of the European Union*, May 23, L 394 (5), [Online], available at: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0005:0009:EN:PDF>.
17. Altbach, P. and Salmi, J. (2011), «The Road to Academic Excellence», *The Making of World-Class Research Universities*, [Online], available at: file:///C:/Users/38099/Downloads/Altbach_P_and_J_Salmi_The_Road_to_Academ.pdf
18. Teicher, U. (2001), «Changes of ERASMUS under the Umbrella of SOCRATES», *Journal of Studies in International Education*, No. 5, pp. 201–227.

19. Erasmus+: Kerivnyctvo do programy (Programme Guide) (2022), [Online], available at: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/erasmus-programme-guide>
20. Atamanchuk, I. (2017), *Mizhnarodna kredytna mobil'nist' dlja ukrai'ns'kyh universytetiv u Programi JeS ERAZMUS+*, [Online], available at: <https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2017/06/1>.
21. Teichler, U. (2005), «Research on Higher Education in Europe», *European Journal of Education*, Vol. 40, No. 4, pp. 447–469, doi: <https://doi.org/10.1111/j.1465-3435.2005.00239>.
22. Karapetjan, A.O. (2015), «Pidvyshhennja akademichnoi' mobil'nosti jak strategichne zavdannja derzhavnoi' polityky v sferi osvity», *Aspekty publichnogo upravlinnja*, No. 1–2, pp. 48–55, [Online], available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2015_1-2_8
23. KMU (2011), *Pytannja nacional'nogo informacijnogo centru akademichnoi' mobil'nosti*, Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31 serpnja 2011 r. No. 924, [Online], available at: <http://zakon3.rada.gov.ua>
24. Ministerstvo osvity ta nauky Ukrainy (2013), *Shhodo zatverdzhennja Prymirmogo polozhennja pro akademichnu mobil'nist' studentiv vyshhyh navchal'nyh zakladiv Ukrainy*, Nakaz Ministerstva osvity ta nauky Ukrainy vid 29 travnja 2013 r. No. 635, [Online], available at: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/36037/
25. KMU (2015), *Pro zatverdzhennja Polozhennja pro porjadok realizacii' prava na akademichnu mobil'nist'*, Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12 serpnja 2015 r. No. 579, [Online], available at: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248409199>
26. KMU (2022), *Pro vnesennja zmin do dejakyh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy shhodo vreguljuvannja pytan' akademichnoi' mobil'nosti*, Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13 travnja 2022 r. No. 599, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/599-2022-%D0%BF#Text>
27. Nacional'nyj Erasmus+ Ofis v Ukraini (2022), *Obov'jazkovi dokumenty dlja pidpysannja u procesi vprovadzhennja projektiv z mizhnarodnoi' mobil'nosti Erasmus+*, [Online], available at: <https://cutt.ly/988zFa3>
28. Nacional'nyj Erasmus+ Ofis, *Projekty akademichnoi' mobil'nosti u sferi vyshhoi' osvity*, [Online], available at: <https://erasmusplus.org.ua/opportunities/mozhlyvosti-dlya-organizacij/projekty-akademichnoyi-mobilnosti-u-sferi-vyshhoi-osvity/>
29. Viddil mizhnarodnyh zv'jazkiv Derzhavnogo universytetu «Zhytomyrs'ka politehnika», *Potochnyj konkurs program Erasmus+ KA1*, [Online], available at: <https://ztu.edu.ua/page/399.html>
30. Nacional'nyj Erasmus+ Ofis v Ukraini (2022), *Obov'jazkovi dokumenty dlja pidpysannja u procesi vprovadzhennja projektiv z mizhnarodnoi' mobil'nosti Erasmus+*, [Online], available at: <https://cutt.ly/Z88zESy>
31. VRU (2022), *Pro mobilizacijnu pidgotovku ta mobilizaciju*, Zakon Ukrainy vid 4 lystopada 2022 r. No. 2732-IH, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543-12/conv#Text>
32. Svyrydenko, D.B. (2014), *Academic mobility: response to the challenges of globalization*, M.P. Drahomanov NPU Publishing House, K., 279 p.
33. Alvin, Toffler (1970), *Future shock – New York: A Bantam Book*, published by arrangement with Random House, New York, 541 p.
34. Viddil mizhnarodnyh zv'jazkiv Derzhavnogo universytetu «Zhytomyrs'ka politehnika», *Koncepcija rozvytku mizhnarodnogo spivrobotnyctva na 2022–2025 rr.*, [Online], available at: https://drive.google.com/file/d/1f6uU66PLD_5krdSi0kdrdV-XrdS0V9q/view
35. Ivljeva, L.M. (2013), «Zakonodavcha baza i normatyvno-pravove zabezpechennja vyshhoi' osvity Ukrainy: zagal'nyj analiz», *Publichne upravlinnja: teorija ta praktyka*, Issue 4, pp. 208–214.

Полянська Анна Станіславівна – здобувач PhD за спеціальністю 073 «Менеджмент» факультету бізнесу та сфери обслуговування Державного університету «Житомирська політехніка».

<https://orcid.org/0009-0004-3326-5854>.

Наукові інтереси:

– управління міжнародними проектами.

Polianska A.S.

Management features of Erasmus+ International Credit Mobility Project in the conditions of war

Academic mobility is one of the best and most effective instruments for raising the quality of education and competitiveness among higher educational institutions. During the last 18 years, after joining the Bologna process in 2005 and recognizing the mobility as one of the strategies on the way of building the European space of higher education, Ukraine became responsible for reforming the national system of education due to its active position in international academic mobility programs implementation. The article reveals the notion and types of academic mobility among Ukrainian students. The article reviews the context and basic statements of normative legal documents, regulating the academic mobility realization as one of the internationalization components of higher education. Broad opportunities for participation in academic mobility exchanges are available for Ukrainian students due to the European Union Erasmus+ Program, the International Credit Mobility Project. It is a significant step ahead in the process of The Law of Ukraine «On Higher Education» execution and the development of effective instrument for internationalization of Ukrainian higher educational institutions. The article reviews the basic principles for international academic mobility project implementation at Zhytomyr Polytechnic State University and makes the analysis of contemporary international academic mobility conditions during the war.

Keywords: internationalization; academic mobility; international academic mobility; Erasmus+ Program; international credit mobility.

Стаття надійшла до редакції 24.01.2023.